Год I. Чацьвер 22 сьнежня 1921 г. № 1.

РАНІЦА

штодзенная, грамадзская, палітычная і літэратурная газэта

АДРЕС РЭДАКЦЫІ І КАНТОРЫ
Вільня, Вострабрамская № 4, „Hotel Szlachecki" пак. № 2.
Рэдакцыя адчынена што дня, апрача свят, ад 11 да 1 і ад 5 да 7 гадз.

Цана нумару 20 марак.
Падпіска на 1 мес. . . 400 марак.
З перасылкай 1 „ . . 500 „
За граніцай ў два разы даражэй.

ЦАНА АБВЕСТАК:
За адзін радок звычайнага друку на 1 стр.—60 м.
ў тэксьце . . . . . . : 75 м.
за тэкстам . . . . 40 м
Для шукаючых працы на 10 прац. таней.

Вільня 22 сьнежня.

„Раніца" пачынае сваё жыцьцё як раз у той адпаведны момант, калі прадстаўнікі Заходняй Беларусі на з'езьдзе 11—12 сьнежня г. г. сказалі сваё шчырае слова і вынесьлі ясныя рэзалюцыі, выяўляючыя той пэўны шлях, па якому павінна ісьці беларускае грамадзянства, той кірунак палітычнай мысьлі, які зьўляецца патрэбным і вельмі карысным для нашай беларускай справы.

І цяпер павінна быць для усіх ясна, што толькі стаўшы на гэты шлях мы зможам захаваць сваё нацыянальнае жыцьцё, сваю мову, сваі асабістыя звычаі, спраўдзіць сваю надзею на палітычнае істнаваньне...

Зусім ясна, што ўсё гэта магчыма толькі тады, калі мы на заўсёды парвём з тымі, хто трымаў нас некалькі сталецьцяў у духоўнай і палітычнай няволі, падаўляючы рашучымі спосабамі прабуджэньне нашага нацыянальнага пачуцьця.

Парваць з маскоўцамі і аб'яднацца з тымі, якія разьбіўшы цяжкія кайданы даўгалетняй няволі, ўжо адбудавалі сваё ўласнае гаспадарства, аб'яднацца з Польшчай, не адзін раз у цяжкія часы нашай нядолі, працягваўшай нам брацкую руку з дапамогай.

Гэтае аб'яднаньне будзе для нас вельмі карыстным: калімы можам карыстаць з польскай культуры, якая ў сучасны момант стаіць нязьмерна вышэй, чым гінушчая культура маскоўская. Можам карыстаць і ў эканамічных адносінах, бо толькі з Заходу прывязуць патрэбныя для нас машыны, мануфактуру, нафту і ўсё, бяз чаго цяжка абайсьціся...

Адказ ад аб'яднаньня з Польшчай быў бы вялікай і грубай палітычнай абмылкай, за якую паплаціўся бы беларускі народ ня толькі матэр'яльна, але і духоўна.

Толькі палітычныя авантурысты, якія не зразумелі лекцый гісторыі і палітычнай кон'юктуры апошняга часу, могуць стаяць за іншую палітыку.

А што зрабілі яны, якую карысьць прынясьлі беларускаму народу? — Ні якой!

Барацьбу за самабытнасьць яны—імянуючыя сябе беларускімі „урадамі"—правадзілі толькі ў рэзалюцыях, пастановах, пратэстуючых нотах—і далей гэтага ня йшлі!

„На першым мейсцы ў іх заўсёды стаяла і стаіць барацьба партый і барацьба за ўласьць.

Што ж дзіўнага ў тым што на пражскай нарадзе тых, што баранілі Бацькаўшчыну ад маскоўскіх наездчыкаў назвалі ворагамі беларускага народу?!

Што ж дзіўнага, што Віленскія „дзеячы" вядуць агітацыю проці выбараў у Віленскі Сойм і выдаюць бальшавіцкія праклямацыі і аднаднёўкі з лаянкамі і інсынуацыямі па адрэсу тых, хто ня хоча ісьці з імі па шкоднаму і блуднаму шляху?!

✦✦✦✦

ТЭЛЕГРАМЫ.

Весткі з Саудэпіі.

ХАРКАЎ 19.XII (А. В.) Бандытызм у Харкаве павялічываецца. Па начох шмат каго абіраюць на вуліцах. Пераважна здыймаюць адзеньне і боты.

ХАРКАЎ 19.XII (А. В.) З'езд саветаў у Харкаве па выдаткам украінскага ураду пастанавіў выразіць давер'я ураду.

ХАРКАЎ 19.XII (А. В.) Украіньскіе „Извѣстія" аглашаюць вялікі сьпісак растрэляных закладнікаў, якія панясьлі сьмерць за забітых паўстанцамі савецкіх служачых.

Весткі з за граніцы.

ЛЕНДАН 19.XII (А. В.) Сюды прыехаў з Прагі Савінкаў.

БЭРЛІН 19.XII (А. В.) У суботу, пасьля абеду нямецкі урад атрымаў ад рэпарацыйнай камісыі адказ на сваю апошнюю ноту. Камісія робіць запытаньня, дамагаючыся адказу.

1) Якую частку кантрыбуцыі немцы сплацяць у студні і лютым.

2) На які час яны хочуць адлажыць рэштку сплаты.

3) Якое забесьпечэньне яны дадуць у тым, што тады сплацяць кантрыбуцыю.

БЭРЛІН 19.XII (А. В.) На груньце адказу рэпарацыйнай камісіі немцы спадзяюцца, што камісія не адмовіць у адкладзе сплаты кантрыбуцыі, калі толькі будуць даны забесьпячэньня, у тым, што яна будзе наагул сплачана.

Весткі з Варшавы.

ВАРШАВА 19.XII (А. В.) Уплыў асабістых падаткаў ад верасьня павялічыўся ў 10 разоў. Агульны ўплыў рожных падаткаў павялічыўся за гэты час ў 8 разоў. За верасень скарыстана ад падаткаў 7.083 мільёны марак.

ВАРШАВА 19.XII (А. В.) У суботу Сойм прыняў у першым пытаньню пастанову аб вайсковай павіннасьці. Служба ў войску будзе цягнуцца 2 гады, у рэзэрве да 40 гадоў жыцьця і ў ратніках апалчэньня да 50 гадоў. У жаўнеры будуць браць у час пакою 21 года, а ў часе вайны—ад 19 гадоў.

ВАРШАВА 18.XII (А. В.) Старшыня французкай місіі ў Варшаве гэн. Нэсэль выязджае да Францыі гдзе атрымывае высокую вайсковую пасаду. На яго мейсца ў Польшчу назначаецца гэн. Дзюпонт.

ВАРШАВА 19.XII (А. В.) Францускія гэнэралы Нэсэль і Дзюпонт былі прыняты старшынёй міністраў п. Панікоўскім.

На Горным Шлёнзку.

КАТОВІЦЫ 19.XII (А. В.) Кардынаў Бэртрам выдаў да духавенства плябісьцытнай часткі Горн. Шлёнзку адозву, гдзе ён не згаджаецца з цяперашнімі зьменамі ў каталіцкім касьцёле на Горн. Шлёнзку. Стоючы на тым груньце, што нямецкая мова, якая да тых часоў была прывілігіраванай,—кардынал лічыць, што трымаючпа status Зuo ня будзе карыстным для палякоў.

ЛЬВОЎ 19.XII (А. В.) У прайшэдшую суботу у Львове памерла вядомая пісьменіца Габрыэля Запольская.

Беларуская дэлегацыя ў Варшаве

ВАРШАВА 20.XII Дэлегацыя беларускага з'езду ў Вільні, прыбыла да Варшавы і была на аўдыенцыі ў старшыні міністраў п. Панікоўскага.

Дэлегацыя пасьведчыла, што вясковыя жыхары - беларусы стаяць на груньце польскай дзержаўнасьці.

20 Дэлегацыя атрымае аўдыенцыю у Начальніка Панства.

ВАРШАВА 20.XII. Заўтра выязджае да Шэпэтоўкі мяшаная камісія польскіх і бальшавіцкіх дэлегатаў з мэтай разабрацца ў рэпатрыацыйных, зробляных з боку саветаў.

ВАРШАВА 20.XII. Выясьняецца, што сёлетнія буракі маюць ў сабе значна большы процэнт. цукру чым прашлагоднія. Спадзяваюцца, дзеля гэтага, што здабыча цукру значна павялічыцца.

КАТАВІЦЫ 20.XII (А. В.) Пагранічная камісія ўстанавіла тымчасовую пагранічную лінію. Уступленьня польскага войска на адданую Польшчы частку Горн. Шлёнзку наступіць пасьля заканьчэньня гаспадарчых дагавораў.

Пагранічная лінія ня розьніцца ад лініі, прапанованай ў Жэневе.

Весткі з за граніцы

ЛЕНДОН 20.XII (А. В.) „Daily Mail" паведамляе, што Брыан, пад час свайго пабыту ў Лёндане будзе дамагацца, каб як найхутчэй выслаць да нямеччыны кантрольную камісію з мэтай выясьненьня яе фінансава-гаспадарчага стану.

ПАРЫЖ 20.XII (А. В.) Францускія газэты цьвердзяць аб тым, што немцы толькі тады будуць мець права адлажыць сплату кантрыбуцыі, калі дакажуць, што цяпер яны яе ня могуць сплаціць.

Парыжскія газэты дамагаюцца высылкі да нямеччыны кантрольнай камісіі дзеля выясьненьня яе фінансавага стану.

✦✦✦✦

Фальш аб Беларускім з'езьдзе.

У расейскай газэце „Віленскае Утра" (№ 67) у хроніцэ надрукована тэндэнцыйная заметка так званага „Беларускага Нацыянальнага Камітэту" у якім стараюцца умаліць значэньне адбыўшагася 11-12 сьнежня з'езду прадстаўнікоў Заходняй Беларусі.

Заметка гэтая ад пачатку да канца —адна няпраўда і фальш.

Перш усяго Беларускі Нацыянальны Камітэт ня толькі не з'яўляецца „едзіным прадстаўніком усяго Беларускаго грамадзянства", але ёсьць вельмі маленькая інстытуцыя, не апіраючаяся ні на якую рэальную сілу, інстытуцыя навет мала вядомая шырокім кругам беларускага грамадзянства.

Другое,—няпраўда, што на з'езьдзе прадстаўнікоў Заходняй Беларусі Беларускае грамадсянства ні бы та не прымала учасьця.

Наадварот, у гэтым з'езьдзе прынялі учасьце наймацнейшыя беларускія арганізацыі, якія істнуюць з даўніх часоў на нашай Бацькаўшчыне, хоць яны і ня ведамы Бел. Нац. Камітэту.

На з'езьдзе праўда, ня былі запрошаны прадстаўнікі тых віленскіх беларускіх арганізацый, якія ня маючы нічога супольнага з беларускім сялянствам, жадаюць зрабіцца правадырамі беларускага руху, каб зьбіць яго з пэўнага шляху і скарыстаць дзеля ворагаў беларускага народу.

Прадстаўнікі гэтых беларускіх арганізацый жадалі вайсьці на з'езд, як няпрошаныя і непажаданыя госьці.

Вайсьці і перашкодзіць працу, зрабіць гвалт і усе гэта толькі дзеля таго, каб з'езд ня выявіў волі беларускага народу, каб штучна праканаць, што беларусы ні бы та разам з ліцьвінамі і жыдамі не жадаюць прыняць учасьця у выбарах у Віленскі Сойм.

Але гэта ім ня удалося. На з'езьдзе было шмат беларусаў, якія пралівалі сваю кроў у барацьбе за родную зямельку, якія цьверда ідуць па пэўнаму шляху і ні на якія авантуры ня згодзяцца...

Сярод іх панаваў едзіны дух, едзіны настрой і ўсе забегі перашкодзіць працэ з'езду разьвеяліся як дым.

З'езд зрабіў тую справу, дзеля каторай ён зьбіраўся. Аб гэтым сьведчаць рэзалюцыі, едзінадушна прынятыя усімі прадстаўнікамі.

Хай увесь сьвет ведае, чаго жадае беларускі народ, з кім ён пойдзе і на каго спадзяецца. В.

✦✦✦✦

Навакола выбараў у Сойм.

Мітынг на Пагулянцы.

На Пагулянцы, у тэатральным будынку адбыўся мітынг Польскага Цэнтральнага Выбарчага Камітэту. Мітынг адчыніў прэзыдэнт Банькоўскі. У ліку прамоўцаў былі: дэпутаты сойму кс. Лютаслаўскі, Дымоўскі, Рудніцкі а роўна-ж і п. Баршоўскі. Прамоўцы зьвярталіся да грамадзянства каб яно галасавала толькі за тых кандыдатаў, якія дадуць фармальнае дэклараваньне стаяць на груньце прылучэньня Віленшчыны да Польшчы.

РЭЗАЛЮЦЫЯ МІТЫНГУ.

На мітынгу жыхароў м. Вільні, сабраных праз Польскі Цэнтральны Выбарчы Камітэт 18.XII 1921 г. вынесена гэтакая рэзалюцыя:

1) Абавязкова далучыць Віленшчыну да Польшчы.

2) Абмежаваць заданьня сходу прадстаўнікоў Віленшчыны толькі адною гэтай справаю.

3) Перадаць усе іншыя справы Сойму Польшчы і выбраць у той жа Сойм дэпутатаў ад Віленшчыны.

Мітынг заклікае палякоў, каб бралі найбольшы удзел у выбарах прадстаўнікоў у Віленскі Сойм і каб яны пасабілі Польскаму Цэнтральнаму Выбарчаму Камітэту выбраць толькі тых прадстаўнікоў, якія запраўды спраўдзяць далучэньне Віленшчыны да Польшчы.

Мітынг рабочай лігі.

У Казіміраўскіх мурох адбыўся вялікі мітынг рабочай лігі пад праваднырствам кс. Собася. Шмат прамоўцаў забіралі голас на тэму аб супольных з Польскім Цэнтр. Выбар. Камітэтам выбаровых спісках. Сябра Праўленьня п. Гэровіч казаў: „Пра мяне ні хто ня можа сказаць, што я трымаюся за фэдэрацыю, бо гэта ня праўда. Пасьля ён казаў аб сваёй шчырасьці да п. Начальніка Панства. У гэты момант у салі гукнулі „Няхай жыве Пілсудскі!“.

Мітынг у сале Пластыкаў.

На мітынгу беспартыйных, які адбыўся ў салі Пластыкаў было каля 1.000 сяброў. Вынесьлі рэзалюцыю падтрымліваць беспартыйны выбарчы камітэт, лічучы, што толькі ён адзін будзе згодным з воляю жыхароў.

Заява браслаўскіх жыхароў:

У Браслаўскім павеце шмат вёсак заявілі аб сваім жаданьні узяць вучасьце ў выбарах у Віленскі сойм. Гэтае жаданьне было выяўлена не адзін раз у форме энэргічных прозьбаў якія падаваліся спісавым вураднікам.

У нейтральным пасе як нам пішуць—жыхары зьбіраюць дэлегацыю з мэтай дасталь пазваленьне на вучасьце ў выбарах.

Заява Гл. Выбаровага Камісарыяту

У апошнія дні невядомыя асобы зьдзіралі плякаты і адозвы, выданыя ў зьвязку з выбарамі ў Віленскі Сойм.

Лічучы, што праз такі злы чын шмат жыхароў не маглі пазнаёміцца з адозвамі аб выбарах. Галоўны Польскі Выбарчы Камісарыят дапамінае, што ён дае усялякіе інфармацыі аб выбарах.

Адрэс Галоўнага Выбарчага Камісарыяту: Унівэрсітэцкая вуліца, пляц ро Biskupi (Тэлеф. 132).

Адрэс Віленскага Выбарчага Камісарыяту: Акружны суд, пакой 139, (Тэлеф. 516) прыёмныя гадзіны у прысутныя дні: ад 9 да 3. г.

✦✦✦✦

Слуцкае паўстаньне.

10 сьнежня гэтага году ў салі рабочага клюбу адбылося сьвята—Гадаўшчына Слуцкага паўстаньня.

Шмат сабралася беларусаў вітаць вэтэранаў паўстаньня.

Гарачай прамовай адкрыў сьвята вэтэран паўстаньня доктар А. Паўлюкевіч.

Перад вачыма слухачоў жывымі малюнкамі прайшла гісторыя паўстаньня...

Усталі абразы баёў і ў вушох пачуліся гукі стрэлаў і апошняе „бывай“ гэрояў, якія гінулі за лепшую долю сваей роднай зямлі..

Магільная ціш настала ў салі, калі астаўшыяся ў жывых паміналі і аддалі апошні гонар паўшым байцом...

Віталі паўстанцаў прадстаўнікі Беларускага Палітычнага Камітэту, польскіх арганізацый, віталі іх прадстаўнікі Беларускай Сялянскай партыі „Зялёнага Дуба“ і адразу відаць было, што між Слуцкімі паўстанцамі і Зялёнадубцамі ёсьць агульная мэта, гарыць у грудзёх адзін агонь.

Хутчэй, як найхутчэй, быць там— Там сярод родных лясоў, дзе змагаецца сялянскі паўстанец з Маскоўскай навалай...

І думка панеслася да родных хат, да родных палёў, да родных магіл..., дзе вецер гуляе і хістае галіны дрэў...

Эй, чуеш, браце! Мы хутка прыдзем на дапамогу.

Мацней стрэльбу трымай у руках!.. Не шкадуй набояў!..

Ужо час надходзе.

Хоць цёмна зара наўкола і сьнег усе шляхі пазаносіў, але шлях свой і сярод непагоды мы знойдзем, браце, пабачым! А там узойдзе сонца, асьвеціць праменьнямі край наш і кроў, сьлёзы асушыць...

Дык веры болей, браце! . . . .

Грымяць раскаты гімна і ў сэрцы жудасна робіцца.. Чуеш душою, тутака мы адна сямья, адна ў ва ўсіх на сэрцы думка...

Вось скончыліся прамовы і беларускія артысты паказалі, што ёсьць у нас беларусаў тое, за вошта трэба змагацца. Есьць свая літэратура ёсьць свае мастацтва, і культура...

Вечар сьветкаваньня закончыўся невялічкім раўтам...

За сталамі цеснай сям'ей сядзелі партызаны, прадстаўнікі арганізацый і госьці...

Але думка, думка была далёка не ля чаркі гарэлкі, а там дзе трашчаць кулямёты, грукацяць арматы...

Змагайся браце! Веры болып! Хутка помач прыйдзе табе.

Гіляк.

✦✦✦✦

Маленькі фэльетон.

Есьць дароў на сьвеце многа.

Даў Бог розум чалавеку каб ён мог разважаць, меркаваць як пражыць яму лепей на сьвеце і вось, жывуць людзі кожны на свой лад.

Але бяда ў тым, што частка з іх любіць што кольвек будаваць, другая—нішчыць.

Ад гэтага, як кажуць мудрэйшыя людзі, існуе на сьвеце гора, сьлёзы валька і кроў.

Раней, калі людзі ня ўмелі нісаць, дык лаяліся паміж сабой пры помачы языка, што на пацеху чарту створаны без касьцеў,

А вось цяпер у нас, так званы, век культурны лаянкі друкуюць у кніжках, газэтах адозвах, пішуць крэйдай па сьценах будынкаў, усюды дзе толькі пісаць магчыма.

Вось, напрыклад, узяць газэты „Беларускі Звон“, Беларускія Ведамасьці дык у іх з такой відаць прыемнасьцю друкуюць лаянкі, навет не разважаючы ці праўдзівы яны, ці не?

Эх, мае вы людзі! ці запомнілі вы, што пісаў вялікі расейскі мараліст Крылоў: Чым кумушак лічыць трудзіцца ня лепей на сябе кума звараціцца.

Дык! мае вы паважныя пісакі паны. До-до, Міхалевіч і інш. кіньце пісаць лаянкі і бяз іх жыць на сьвеце млосна.

Біч.

Адказ злосьнікам.

З'езд прадстаўнікоў Заходняй Беларусі, які адбыўся ў Вільні 11—12 сьнежня, з'езд, на які адклікнуліся шырокія кругі Беларускага грамадзянства, палітычныя арганізацыі і сялянскія партыі, прыслаўшыя больш як 300 дэлегатаў, з'езд выявіўшы пажаданьня і настрой нашай вёскі і інтэлігенцыі, вынясшы цэлы рад ясных і цьвердых рэзалюцый,—гэты вельмі карыстны для нашай беларускай справы з'езд стаў папярок дарогі тым віленскім беларускім арганізацыям, якія трымаючыся саўсім іншай палітычнай арыэнтацыі, вядуць блудную і пагубную для беларускага руху палітыку.

Замест таго, каб спакойна разабрацца ў стварыўшайся палітычнай канюктуры, мірна і ціха пагаманіць аб вялікай Беларускай справе. Супольна вырашыць кірунак агульнай працы. Частка беларускіх дзеячоў пявяла энэргічны наступна сваіхпалітычных праціўнікаў.

Але ня маючы пад сабой цьвердага грунту, кінуліся кідаць брудам і нісаць пашквілі на тых беларускіх дзеячоў, якія вядуць няпрыемную для іх палітыку.

Яны жадаюць якімі бы то ні была спосабам, хоць бы і подлым,—інсынуацыямі і пасткамі, нашкодзіць сваім палітычным праціўнікам.

Фактаў у працягу апошняго тыдня набралася шмат: У самы дзень З'езду была выпушчана аднаднеўка, уся напаўненая інсынуацыямі па адрэсу старшыні з'езду усім ведомага беларускага дзеяча п. П. Аляксюка.

Потым з'явілася праклямацыя—ужо саўсім бальшавіцкая —за подпісам „Саюз абароны Бацькаўшчыны“, агітуючая працi выбараў у Віленскі Сойм і называючая усіх беларусаў, жадаючыя прыняць учасьце ў выбарах, з ворагамі беларускага народу і здрайцамі.

„Беларускія Ведамасьці“ і „Беларускі Звон“ так сама з' усей моцы стараюцца дапамаччы „Саюзу абароны Бацькаўшчыны“. Гэтыя тыднёўкі пішуць ні бы то беларусы—згодна з пастановай Белар. Нац. Кам. адмовіліся ад выбараў у Віленскі Сойм.

Тым часам гэта саўсім няпраўда. Пастанова Бел. Нац. Кам. жаднага уплыву на беларускае грамадзянства ня мае. Як адносяцца да выбараў сяляне—

Стэнаграма З'езду Заходняй Беларусі.

ВІЛЬНЯ, 11—12 Сьнежня 1921 г.
1-шы дзень З'езду.

З'езд адчыніў старшыня Арганізацыйнага камітэту па склікаваньні з'езду п. Сасноўскі.

У прэзыдыум з'езду большасьцю галасоў выбіраюцца: Старшынёю п. П. Аляксюк, сябрамі прэзыдыуму селянін Макарэвіч і Д-р Паўлюкевіч, секрэтарамі: п. п. Бекіш і Сьцяпура.

Старшыня: Беларусы! У вялікі гістарычны момант распачынаем мы пасяджэньні з'езду прадстаўнікоў Беларусі. Мы жылі шмат вякоў у няволі, мы былі закованы ў кайданы, якія ў'еліся ў нас і якія, можа стацца, ізноў будуць накінуты на наш народ.

Беларусы! Гляньце на свае прошлае, гляньце, колькі крыві, колькі сьлёз праліў наш народ, ўспомніце самыя цёмныя, самыя жудасныя, цяжкія дні нашага жыцьця! Беларускі Народ многа цярпеў, многа мучаўся. Сягодня цябе паклікалі сюды беларускі народ, цябе што вытрываў столькі мукаў, каб пачуць голас твой, які вырвецца з тваей сялянскай шчырай душы. Беларускі Народ! Глянь на свае прошлае.—На цябе заўсёды глядзелі як не на чалавека, а як на нешта нягоднае быць чалавекам. Але народ, глянь цяпер на сябе, глянь на свае нівы, глянь на ўсю сваю Бацькаўшчыну, ты мусіш пачуць, зразумець, што ты чалавек які паўстае да абароны сваіх правоў. Хай сягоньня прыйдуць другія, глянуць на цябе і скажуць, што народ Беларускі—ёсьць народ, што мова беларуская ёсьць ніякая хамская, а што яна ёсьць людзкая мова ў якой мы выхавалі дзяцей нашых, хай глянуць і скажуць, што беларусы, гэта народ, які мае свае правы і які патрапіць бараніць іх.

Беларусы! Мы доўга былі пад ярмом Маскоўшчыны, мы ня мелі ніякага прасьвету і вось, сяляне, якое да нас прыходзіць прыносіць нам наш сусед-Польшча, якая вызваліла нас ад кайданоў, якая сказала нам, што мы будзем народам. І яна прынесла нам волю.

Сяляне! Як бы-ня была дрэнная палітыка некатарых польскіх адміністратараў, мы ўсё-ж такі павінны памятаць, што тамака жыве наш сусед—польскі народ, каторы стаіць за нашы правы. З гэтым народам мы здабудзем сваю волю і мы павінны цьвёрда і ясна сказаць, што на нашай зямлі няма і ня будзе маскоўшчыны і маскоўскіх парадкаў...

Сяляне! Мы добра разумеем тую крывавую палітыку, якую яны вядуць ня толькі для нас, але і для польскага народу, але мы скажам: Далоў рукі! Сяляне! Беларусы.—Ваша мова, гэта ёсьць сымвал вашага жыцьця, гэта ёсьць люстра вашай беларускай душы. Гэтая мова мае аднальковыя правы, як і мовы другіх народаў. Грамадзяне! Гляньце на сваіх сыноў каторыя ляглі за вашую лепшую долю. Гэта была ваша краса і сягоньня, ў імя гэтых лепшых сыноў ўстаньце ўсе, каб, ушанаваць памяць іх. (Усе ўстаюць) Сяляне! Цяперака мы перажываем вялікі гістарычны момант. Перад намі стаіць пытаньне: павіны мы быць вольным народам, ці не? Магчыма, што з'явяцца ізноў кайданы з Усходу у асобах ці то Леніна, ці то Мілюкова, ці то Чарнова, ці й самага Мікалая, якія захочуць закаваць нас. Але мы не дапусьцім гэтага. Мы гаспадары нашай зямлі. Мы станем поплеч з тым, з кім нам заўсёды было па дарозе, хто заўсёды будзіў у нас сьвядомасьць, хто клікаў нас да лепшага жыцьця, хто з Заходу падаваў нам сьветачы культуры. Аб гэтым мы сягодня павіны памятаць і над гэтым мы сягоньня павінны задумацца.

У 1919 годзе, у цяжкую, чорную, беспрасьветную пару, але ў раніцу сьвятога Вялікадня, калі ўсякаму ўспамінаюцца словы „Хрыстос уваскрэс і, разам з ім уваскрэслі бедныя сыны“—у гэты дзень, вялікі сын польскага народу Язэп Пілсудзкі сказаў: „ Я сын гэтага няшчаснага краю, я прыйшоў вызваліць вас з маскоўскай няволі, а аб долі сваей, ты сам народзе, павінен сказаць свае слова. Сягоньня, гэтаму сыну польскага народу, сэрца каторага так сама бьецца за нашу долю як і нашы сэрцы—я прапаную выслаць ад імені З'езду прывітальную тэлеграму. (воклікі: просім, просім!) Хай жыве вялікі сын нашага братняга польскага народу, Язэп Пілсудскі! (воклескі).*)

Варшава

Бэльвэдэр Начальніку Дзяржавы
Пілсудскаму.

*) Прадстаўнікі Беларускага сялянства, народных арганізацыяў і партыяў сабраныя на зьездзе Заходняй Беларусі ў адвечнай сталіцы бышага Княжства Літоўскага ў Вільні, шлюць Табе Начальніку Дзяржавы сыну нашай зямлі шчырае прывітаньне. Камэнданьце! Беларускі народ шчыра верыць, што уваскрэсшая Польшча, каторая прадстаўлена Табою здзейсьніць думкі яе вялікіх продкаў, багатыроў бітвы за незалежнасьць, якія на сваіх штандарах пісалі вялікія лёзунгі „Вольныя з вольнымі, роўныя з роўнымі“. Беларускі сялянскі люд верыць, што знойдзе ў Табе шчырага абаронцу яго народных і сацыяльных інтарэсаў.

Старшыня зьезду
П. Аляксюк.

Мы ведаем, што тамака ў Расеі і цяперака ісгнуюць тыя самыя кайданы. А тут у Польшчы, гэтага няма і ня будзе. Лепшыя сыны Польшчы, якія ў свой час за волю свайго народу перанесьлі горкія мукі на маскоўскай катарзе—не дапусьцяць нашай крыўды, яны не пацерпяць няволі братняй нацыі. Мы пойдзем разам з імі бароцца за свае правы (воплескі). Мы пойдзем з польскім народам, але ня пойдзем як яго пасынкі, а як роўны з роўным і вольны з вольным.

Пойдзем як з тымі, каторыя ўмеюць шанаваць свайго суседа і ўважаць яго нацыянальныя правы. Сяляне! На гэтым з'ездзе вы скажаце сваё вялікае слова. А цяперака, канчаючы сваю прамову я хачу яшчэ казаць: шмат сьлёзаў, паняверкі, нядолі перанёс наш народ, але ўсё гэта было дзеля таго, што мы былі цёмнымі, мы былі слабымі нацыянальна ня ўмелі бараніць сваіх правоў. Цяперака гляньце: ў кожнай беларускай хатцы бьецца чыстае крыстальнае беларускае сэрца. Гэта ёсьць заслуга вашых сыноў. Яшчэ дзесяць гадоў таму паэты маглі пісаць аб тваей цёмнай нядолі, Беларускі Народзе, але цяперака, яны ўжо могуць сказаць другое. Яны могуць голасна клікнуць: Хрыстос Уваскрэс! Устань Беларускі Народзе, адзень чыстую адзежыну, бо і ты сам сьветлы чысты. Ты абудзіўся ад цяжкага сну!

Ты кроўю сваіх лепшых сыноў здабыў сваю свабоду!

Падаймо руку братняму Польскаму Народу і пойдземо разам, каб скончыць барацьбу за будучыну нашу і яго лепшую долю, каб умацаваць нашы і яго правы.

Хаця тры чверці нашай зямлі яшчэ стогнуць пад ярмом Маскоўшчыны, хаця нашы браты яшчэ абліваюцца кроўю пад маскоўскай камунай, але мы скажам: Годзі цярпеньня! Мы вызвалім нашых братоў! Мы злучымся з імі! І гэтую непадзельнасьць нашай зямлі мы здабудзем толькі з сынамі Польскага Народу. Я прапаную паслаць тэлеграму вышэйшаму органу Рэчыпаспалітай — Сойму і старшыне Польскага Ураду, што мы цьвёрда стаімо на фронце нашых дамаганьняў нацыянальных і культурных правоў. (Воклікі: просім, просім).

Варшава Сойм на рукі Пана Маршалка.

Прадстаўнікі Беларускага сялянства, народных арганізацыяў і партыяў сабра-

паказывае рэзалюцыя З'езду прадстаўнікоў Заходняй Беларусі.

У чым жа-ш справа? Гдзе захована сабака? Чаму Беларусы павінны стрымацца ад выбараў?

Дзеячы Бел. Нац. Кам. кажуць, што выбары ў Сойм „не свабодныя, што мэтай іх з'яўляецца тым, ці іншым спосабам далучыць Віленшчыну да Польшчы“. Гэта няпраўда. Як раз уласьцямі прымаюцца ўсе крокі, каб зрабіць выбары свабоднымі, каб ня была жадная прымуса і падшасоўкі. Мэтай выбараў зьяўляецца —свабоднае выяўленьне волі жыхароў Віленшчыны. Якое гэта будзе выяўленьне — прадказываць вельмі трудна. Але мы Беларусы не павінны ў гэты адпаведны гістарычны момант умываць рукі і адказывацца сказаць свае слова. Мы-большасьць і з голасам большасьці—volens noleus будуць лічыцца ня толькі іншыя нацыянальнасьці —меньшасьць, але і трымаючыя ў сваіх руках уладу нашы браты-паляні. Дык дзеля чаго ж большасьці адказываецца ад свайга голаса, калі гэты голас заўсёды будзе мець павагу і значэньне, калі гэты голас можа прынясьці вялікую карысьць усяму Беларускаму народу?

Белар. Ведамасьці жадаюць, каб беларускі народ і шоў разам з ліцьвінамі і жыдамі—якія адмовіліся ад выбараў. А чаму, Беларусам ня ісьці з Палякамі? Чаму ня ісьці па таму пэўнаму гістарычнаму шляху на якім мы знойдзем свае нацыянальнае я, а, быць можа і сваю дзяржаўнасьць, зьнішчаную маскоўскімі сатрапамі?

Беларускія Ведамасьці кажуць, што „адшчапенцы з беларускага, а быць можа і з жыдоўскага боку, якія зьбіраюцца ісьці на выбары, ня могуць быць узяты пад рахунак, бо людзі гэтыя працуюць дзеля сваей асабістай карысьці і не карыстаюцца аніякім аўтарытэтам сярод шырокіх кругоў грамадзянства. За імі народ ня пойдзе“. Тут што ні слова дык заведамся няпраўда невядома яшчэ хто з нас „адшчапенцы. Мы -- прадстаўнікі тых партый і арганізацый, якія не шкадавалі сваей крыві і свайго жыцьця у барацьбе за Бацькаўшчыну з Маскоўскімі Наездчыкамі, якія вальчым бок а бок з Палякамі ў часе маскоўскага нападу на Польшчу, ці Вы—супрацоўнікі з „Белар. Бедам. і Белар. Звону“, „дзеячы Віл. Нац. Кам.“, выдаўцы бальшавіцкіх праклямацый і пасквільных аднаднёвак, працуючыя па дырэктывам самазванага, беларускаму народу, саўсім невядомага, „Ураду“ Ластоўскага. Згодна пастановам пражскай канфэрэнцыі, на якой ня было ні воднага запраўднага прадстаўніка, а былі толькі людзі адарваныя ад Беларускай Зямлі, бродзячыя па заграніцах, гатовыя скарыстаць цемнату народную дзеля вузкіх партыйных інтэрэсаў...

Вы кажаце, што мы працуем дзеля асабістай карысьці, а мы пытаем у вас: адкуль вы берацё грошы на выданьне бальшавіцкіх праклямацый, пасквільных аднаднёвак? На якія грошы выдаюцца Вашы часопісі? Мы добра ведаем, адкуль вы дастаеце грошы і на чыю карысьць вы працуеце.

Ня ведама так сама, хто з нас карыстаецца аўтарытэтам сярод шырокіх кругоў грамадзянства. Да-лі бо ня вы! Калі мы ў час бальшавіцкай навалы захадзілі у вёскі, дык паўсюду сяляне сустрачалі нас шчырым прывітаньнем, сустрачалі як сваіх прыяцеляў і выбавіцеляў.

І мы самі бачылі, як вёска сустрачала вашых адзінадумцаў: ім накладалі па карку і гналі, каб ня псулі паветра.

„Беларускі Звон“, надрукаваўшы тэндэнцыйную стацьцю аб з'езьде прадстаўнікоў заходняй Беларусі ў канцы піша: Сьлізкая Зімовая дарога п. Аляксюка да Варшава! Хто на яе стаў—хай апамятаецца. Пан Аляксюк мае спрыт—упаўшы паднімацца. Але ці хопіць гэтага ў іншых яго сяброў?“

Але дарога да Варшавы для беларусаў куды карыстнейшая, чым да Бэрліна, і ня такая ужо сьлізкая, як гэта здаецца супрацоўніку „Бел. Зв.“. Да гэтага хай Бел. Зв. ня турбуюцца. Лепей упасьці на чэўным шляху, чым на блуднай дарозе.

В. А.

Хроніка.

Хворасьць Т. Вярнікоўскага.

Знаны беларускі дзяяч, Тодар Вярнікоўскі, моцна захварэў. Ня маючы тутака радні, ён мусіў легчы ў шпіталь. У сьв. Якуба ляжыць ён сярод, так сама, вельмі хворых. Мала хто ў яго быў, а ён цяпер кожнаму вельмі здаволены і вельмі дзякуе за памятку. Здароўе Тодара Вярнікоўскага страшэнна ўпала і на добрую папраўку лічыць трудна. Ня гэтак даўно, бачылі яго яшчэ досыць моцным працавітым і вясёлым чалавекам, але моцная хворасьць скруціла яго і цяпер бачым яго разьбітага, няшчаснага і прасяшчага сабе сьмерці.

Перасьледаваньне пагранічнай кантрабанды.

Камісар паліцыі віленскага вокруга арганізаваў ахрану граніцы, якая забязпечывае ад непажаданага ўвозу бальшавіцкіх адозваў і вывязеньня за граніцу інастраннай валюты і золата. Аргынізацыя дае добрыя рэзультаты. Напрыклад, некалькі дзён таму назад пры помачы вывядоўцы, у так званым „нэйтральным пасе“ былі затрыманы два шмухляры, якія замераліся вывязьці ў Маскоўшчыну 17 мільёнаў польскіх марак і паўтара пуда золата.

Ня так даўно, зноў шмухляры хацелі перавезьці праз ст. Міхалішкі вялікую суму даляраў. Кантрабанда ім ня ўдалася, бо шэф паліцыі нібы згадзіўшыся на перавоз падазроных людзей, у час іх пераезду праз пагранічны кардон, заведаміў паліцыю і памог іх зарыштаваць.

Весткі з Літвы.

Адозвы літоўскаго ураду.

У зьвязку з адкінутай пропазыцыяй Гыманса і выбарамі ў Віленскі Сойм Ковенскі урад мяркуе выдаць рад адозваў да літоўцаў, беларусаў і жыдоў Сярэдняй Літвы.

Літоўскі Урад мае намеры выслаць Антаньце ноту з пратэстам проці склікаўньня віленскага сойму.

Міністэрства спраў польскіх.

Ходзяць упорныя чуткі аб стварэньні ў Ковенскай Літве міністэрства польскіх спраў і польскай народнай рады.

Праўдападобна, што ў бюджэт на 1922 г. прыняты пад увагу выдаткі на утрыманьне гэтага міністэрства.

Дымісія Пурыцкіса.

Аграмаднае уражэньне на грамадзянства зрабіла выкрыцьце каласальных надужыцьця вытвараных праз міністра Пурыцкіса, і іншых вураднікаў літоўскіх.

Справа прадстаўляецца гэтак.

У лістападзе былі высланы з Коўна да Масквы 3 вагоны з жыўнасьцю, прадназначаных для галадаючых.

Перад адпраўкай вагоны былі у Коуне запячатаны ў прысутнасьці прадстаўнікоў міністэрства заграніiчных спраў і міністэрства скарбу. Контраіраваў вагоны п. Волакайскіс, старшыня ўсходняга дэпартамэнту пры літоўскім міністэрстве заграніiчных спраў.

Тымчасам да ведама-міністра вайсковых спраў праф. Шымкуса дайшло, што ў высланых да Масквы вагонах знаходзіцца шмат кантрабанды.

Дзеля гэтага па загаду Шымкуса вагоны з жыўнасьцю на станцыі Янішкі былі арыштаваны і зрэвізаваны.

Пры гэтым у адным з вагонаў знайшлі сахарыны і какаіны на агульную суму ў 40.000.000 нямецкіх марак.

Вагоны былі затрыманы і пад ваеннай ахранай адосланы ў Коўна. Шымкус аддаў справу ў рукі ваеннай пракуратуры.

Разам з гэтым да Ковенскага сойму ўнесена інтэрпэляцыя, дамагаючаяся найлягчэйшай кары ўсім віноўным.

Апазыцыённая газэта „Lietuvos Balsas“ даведаўшысь аб гэтай справе, падала да ведама жыхароў, дакладаючы ад сябе даводы вінавацячыя міністра Пурыцкіса. Паміж іншым успамінаюць аб арэшце ў прошлым гаду кур'еркі міністэрства заграніiчных спраў Таіті. Яна вязла асабістыя дакумэнты Пурыцкіса, у якіх пры рэвізіі знайшлі захованыя брыльянты і золата.

У зьвязку з гэтым, ковенскі ўрад абвесьціў аб выкрыцьцю кантрабанды ў маскоўскіх вагонах. Камунікат выдан у такіх выразах, што не застаўляе жаднага сумленьня ў праўдзівасьці справы. Адначасна з выданьнем Комунікату пачала пашырацца пагалоска аб адстаўцы Пурыцкіса 3/XII г. г. 10/XII г. г. Пурыцкіс, разам з вышшымі вураднікамі заграніiчных спраў быў патрэбаваны ў вайсковаю пракуратуру.

Амністыя.

1 студня чакаюць аглашэньня амністыі для палітычніх арыштантаў Ковенскай і Шавельскай турмы.

Ианачэньне д-ра Юргуліса.

Пішуць, што на мейсца Пуріцкіса міністрам заграніiчнх спраў будзе д-р Юргуліс. Юргуліс летась быў сябрам літоўскай дэлэгацыі ў Варшаве.

РЭЗАЛЮЦЫІ.

З'езду прадстаўнікаў Заходняй Беларусі.

На Зьезьдзе прадстаўнікаў Заходняе Беларусі у Вільні, на паседжаньні 12 г. г. былі прыняты гэткія рэзалюцыі.

Па агульна палітычнаму пытаньню.

Прыймаючы пад увагу:

1. Што гістарычная прошласьць вяжа беларускі народ з Рэчпаспалітай Польскай, якая лучнасьць адказвае упоўні нашым нацыянальным інтэрэсам;

2. Што Расея, крыніца імпэрыялізму і нацыянальнае варагасьці, мусі быць выключана з якой бы то ня было магчымасьці, уваісьці з імі ўдзяржаўны зьвязак: .

3. Што Польшча зьяўляецца агародным валам проціў Экспансіяў усходу;

4. Што Рыскі і бальшавіцкі—літоўскі трактаты разарвалі жывое дела Беларусі на часьці.

5. Што Беларусь павінна быць непадзельна аўтаномнай адзінкай, зьвязанай з Рэчпаспаспалітай Польскай;

6. Што Рыскі трактат далучыў да Польшчы значную частку беларускіх зямель:

7. Што беларускі народ да апошніх высілкаў павінен вясьці крывавае і дыплёматычнае змаганьне за асвабаджэньня сваей Бацькаўшчыны з бальшавіцка-маскоўскай няволі;

8. Што канстытуцыя Польшчы гварантуець беларускаму народу поўню яго праваў;

9. Што прызнаньне дзяржаўнасьці Польскай зьяўляецца адным з фундамэнтаў нашае нацыянальнае працы.

10. Што парлямэнт з'яўляецца найлепшым спосабам барацьбы за нацыянальныя правы беларускага народу;

11. Што Віленшчына павінна быць аўтаномнай часьцінай Рэчыпаспалітай Польскай разам з іншымі землямі Заходняе Беларусі;

12. Што ўрад літоўскі ўпрацягу цэлага перыяда дзяржаўнага літоўскага будаўніцтва ня мала ваража адносіўся да беларускага народнаго руху і бязумоўна адкідаў нашыя справы на Віленскую тэтыторыю; —

Зьезд горача кліча ўвесь беларускі народ прыняць самае актыўнае учасьце ў выбарах да Віленскага Сойму, сьцьвярджаючы нашую нязломную волю, што да лучнасьці гэтай зямлі з Польшчай. Так сама Зьезд заклікае сялянскія масы да арганізацыйнай працы дзеля ўжо не далёка маючых наступіць выбараў ў Сойм Варшаўскі. Сяляне павінны памятаваць, што толькі паслаўшы праўдзіва народных прадстаўнікаў ў Сойм Рэчыпаспалітай яны змогуць бараніць скутэчна свае справы.

Зьезд пастанавіў:

1. Шчыра дзякаваць польскаму народу за вызваленьне часткі Беларусі з пад ярма маскоўскіх камуністаў.

2. Моцна стаяць на грунце цэлага аб'ядналньня ўсіх беларусаў з народам польскім з прызнаньнем дзяржаўнасьці Польскай па прычыне аўтаномнай лучнасьці.

3. Прыняць учасьце і распаўсюджываць сярод ўсяго беларускага народу ў выбарах да Сойму Сярэдняе Літвы і Варшаўскай Рэчы-паспалітай Польскай.

4. Дамагацца усімі сіламі аб злучэньні адарванай часьці Беларусі, аддаНай па Рыскаму трактату маскоўскім камуністам.

5. Кляйміць усіх цёмных асоб, якія сеюць разлад сярод беларускага народу, прыкрываючыся яго іменем і пра-

ныя на з'ездзе „Заходняй Беларусі“ шлюць народу польскаму ў яго найвышэйшым прадстаўніцтве шчырае, братскае прывітаньне. Народ беларускі стольк вякоў зносячы ярмо маскоўскае, верыць, што братні польскі народ, слаўная армія каторага зазначыла сваею кроўю наша братства ў сваіх адносінах да народу беларускага будзе годным традыцыі сваіх лепшых сыноў мучанікаў за Польшчу, каторыя ў найцяжэйшых хвілях нядолі несьлі на сваіх штандарах вялікі лёзунг нашага братства і шчырага пашанаваньня народных правоў.

Сойму Рэчыпаспалітай народ беларускі шле сваё шчырае прывітаньне.

Старшыня зьезду
П. Аляксюк.

Варшава Старшыні Міністраў Паніноўскаму.

Прадстаўнікі Бёларускага сялянства народных арганізацыяў і партыяў сабраныя на з'езьдзе Заходняй Беларусі шлюць у імені Пана, Ураду Речыпаспалітай сваё шчырае паздараўленьне, дакумэнтуючы сваю нязломную волю лучнасьці Беларусі з Польшчаю, пэўныя поўных сваіх народных правоў пад урадам Речыпаспалітай верым, што Пан Прэзыдэнт стоячы на чале Ураду уваскрэсіўшы слаўную традыцыю лепшых сыноў паўстаўшай Польшчы. „Вольныя з вольнымі, роўныя з роўнымі.“

Старшыня з'езду П. Аляксюк.

Віленская земля яшчэ была летась пад чужацкай няволяй. Тутака быў беспарадак і беспрасьветнасьць, але ўвайшоў сюды сын Польскага Народу і нашага краю гэнэрал Жэлігоўскі, які вызваліў гэтую зямлю. Увайшоўшы сюды, ён сказаў, што: усе народы, якія жывуць на гэтай зямлі маюць права поўнага, свабоднага нацыянальна — культурнага разьвіцьця. Я прапаную так сама выслаць тэлеграму ад з'езду ген. Жэлігоўскаму і старшыні Часовай Урадуючай Камісіі Сярэдняй Літвы. (Воклікі: просім, просім.)

Гэнэралу Жэлігоўскаму.

Прадстаўнікі беларускага сялянства, народых арганізацыяў і партыяў сабраныя на Зьездзе Заходняй Беларусі шлюць Табе Гэнэрале шчыры абаронца нашага краю выразы чэсьці і прызнаньня. Мы пэўны, што скора павітаем Цябе ізноў у роднай зямлі Віленскай, якая праз свой Сойм дасьць выраз волі яго люднасьці, што да лучнасьці з братняю Рэчыпаспалітаю, нясучаю на сваіх штандарах прызнаньне вольнасьці і роўнасьці.

Старшыня Зьезду
П. Аляксюк.

Вільня Старшыні Урадуючай Тымчасовай Камісіі Мэйштовічу.

Прадстаўнікі Беларускага сялянства, народных арганізацыяў і партыяў, сабраныя на Зьездзе Заходняй Беларусі шлём пану як Прадстаўніку Улады Сярэдняй Літвы свае паздараўленьне і жаданьне каб Віленскі Сойм, які выразіць волю люднасьці нашага краю сьцьвядзіў нашу пастанову, што да лучнасьці гэтае зямлі з Рэчыпаспалітаю Польшчы.

Старшыня Зьезду
П. Аляксюк.

Цяперака, сяляне, мы выслухаем сапраўдны беларускі голас.

Мы клікнем:

Хрыстос Уваскрос! Уваскрос Беларускі Народ. Ен уваскрос і стаў свабодным і сільным! (Воплескі).

(Працяг будзе).

водзячых камуністычную агітацыю, а так сама асобаў, выступаючых ад імені ураду Ластоўскага, знаходзячагася ў Коўне і абсалютна нічога ня маючых супольнаца з Беларускім народам.

2. У справе помачы уцекачам..,

Няшчасная Беларусь у большай сваей часьці аплывае крывёю пад тэрорыстычным урадам маскоўскіх камуністаў. Шмат беларускіх семьяў, якім пагражала катаваньне чрэзвычаек, разкінулася па Польшчы па прыфронтавай паласе, без адзежы, без страхі· Людзі гэныя гінуць і выміраюць у самых страшэнных варунках. Зьезд горача кліча Польскі урад і гуманістныя установы Заходніх Дзяржаў адклікнуцца на мучэньне гэтых няшчасных і прыйсьці да іх з найхутчэйшай помачу.

3. Па эканамічнаму пытаньню.

1. Прызваць Польскі Урад, каб не рабіў згубнае гаспадаркі ў белавежкіх лясох, а вёў яе рацыянальна.

2. З'езд стаіць на грунце як можна шырэйшага пашырэньня руху эканамічнага на Беларусі, каторая знаходзіцца ў граніцах Рэчы-паспалітай Польскай З'езд з'вяртаецца да Польскага Ураду аб выдачы строгага прыказу мейсцовым Уладам Польскім, каб у руху эканамічным Беларускім не рабілі ніякіх перашкод.

3. Бачучы на тое, што коопэратывы на Беларусі абслужываюць найшырэйшыя слаі грамадзянства Беларускага, з'езд зьвяртаецца да Польскага Ураду з тым, каб апошні ўдзяліў крэдыты дзеля Беларускіх Коопэратываў.

4. Зьезд просіць Польскі Урад даць як найшырэйшую помач матэрыяльную уцекачом Беларусам і каб у склад тых арганізацыяў, каторыя будуць нясьці помач уваходзілі прадстаўнікі ад Беларускага народу.

4. Па школьнаму пытаньню

Утварэньня сеткі беларускіх школ там гдзе гэтага хоча насяленьне; усе школы павінны утрымоўвацца на скарбовы кошт, на агульным палажэньні з польскімі і на агул беларускія школы павінна карыстацца усімі правамі школ польскіх, а істнуючыя цяпер прыватныя школы павінны быць прыняты на скарбовы кошт з часу адчыненьня іх.

2. Назначыць пры павятовых школьных інспэктарох беларускіх інструктароў, ад асьветнага аддзелу Краёвай Сувязі, якія-б былі незалежны ад апошніх і якія-б былі лучнікамі паміж вучыцельствам і школьнай польскай уладай.

Павятовыя інспэктары і мясцовыя улады павінны спыніць сваю варожую барацьбу з беларускай школай.

3. Перастаць выводзіць беларускае вучыцельства на курсы ў Польшчу і адчыніць каротка-часовыя курсы польскай мовы ў вадным з беларускіх мест у канікулярны час, так сама адчыніць у сёлетнім годзе Беларускую Вучыцельскую Сэмінарыю. Субсыдыраваць усе клясы ў беларускіх гімназіях і іншых сярэдніх школах.

4. Адпусьціць значныя крэдыты на выданьне беларускіх школьных падручнікаў.

5) Адчыніць пры Міністэрстве Асьветы Беларускі школьны аддзел.

6. Утварыць Беларускую Катэдру пры Віленскім Універсытэце Сьцяпана Баторага.

7. Назначаць у школы вучыцелямі тых, каторыя маюць званьне вучыцеля, а для тых каторыя не праслухалі курсаў беларусазнаўства адчыняць курсы.

8. Перамясьціць зараз жа з беларускіх школ польскіх вучыцеляў і вучыцеляк, прысланых школьнымі інспэктарамі насільна гдзе сялянства іх ня хоча.

9. Назначаць вучыцялямі ў беларускія школы тых вучыцялёў за каторых просяць сяляне, калі вучыцель дае на гэта згоду.

10. Заняцьця ў беларускай школе павінныісьці па праграме, выданай у Менску Беларускай школьнай Радай у 1920 годзе.

11. Запрасіць Кіраўнікам Асьвятовага аддзелу пры Камітэце Краёвай Сувязі вядомага практычнага пэдагога і і школьнаго дзеяча Сымона Рак-Міхалоўскага.

12. Свабодная пастаноўка беларускіх спэктакляў і утварэньня асьветных гурткоў, бібліатэк і чытальняў.

13. Свабодныя пэрыодычныя зьезды беларускага вучыцельства.

14. Адпусьціць патрэбныя грошы на выданьне навуковых падручнікаў і журналаў.

15. Дамагацца Аўтаномнай беларускай школы.

5. Плятформа з'езду.

1. Прымаючы пад увагу, што на зьезьдзе Заходняе Беларусі усё сямейства а роўным чынам прадстаўнікі усіх партый і арганізацый усіх абшараў Беларусі дайшлі да згоды па плятформе на якую ў цягчайшых варунках стаў камітэт Краёвай Сувязі.

2. Цьвёрда веручы, што гэная плятформа з яго галоднымі пастулятамі — нацыянальнага адраджэньня нашай Бацькаўшчыны і аўтанамічнай лучнасьпі з Польшчай ёсьць адзіны праўдзівы шлях, мы аднагалосна абяцаем падтрымліваць і пашыраць сярод нашага грамадзянства ідэі і мэты той крыніцы беларускага адраджэнчаскага руху, якой зьўляецца Камітэт Краёвай Сувязі.

3. Падкрэсьліўшы свае шчырае прыхільнае адносіны да гэтага камітэту мы верым, як польскі народ у асобе свайго вышэйшага прадстаўніцтва—сойма таксама і урад Рэчыпаспалітай Польскай падтрымае гэную крыніцу нашага нацыянальнага адраджэнскага руху.

6) па зямельнаму пытаньню.

1. Зьезд у зямельным пытаньні стаіць на агульных асновах аграрнай рэформы, прынятай Польскім Соймам і зацьверджанай Канстытуцыяй і выражае пажаданьне найхутчэйшага правядзеньня гэтай рэформы ў жыцьцё.

2. Зьезд выражае дамаганьне, каб пры парцэляцыі маёнткаў, зямля пашла ў паддзел толькі паміж мяйсцовым сялянствам і каб у першы чарод зямлёю задавольніць беззямельных і малазямельных.

3. Выходзячы з гэтых агульных асноў Зьезд выражае дамаганьні: а) каб пры парцэляцыі маёнткаў зямля сэрвітутная не магла адыйсьці на старану, а пераходзіла да тых вёсак якія мелі на яе сэрвітутныя правы, в) каб уся зямля, якая калі б то ні была ўзята ў сялян і з каторай сфармаваліся дробныя маёнткі і фальваркі, была зьвернута тэй вёсцы, ад якой яна была адабрана, а ўсе дэтызіі, прынятыя камісіяй па абсьледаваньню казённых зямель і аброчных стацей ад 1913 году былі скасаваны на карысьць вастанаўленьня правоў сялянства, каб землі адсутных бежанцаў да іх звароту аддаваліся ў бязплатную арэнду сялянам па парадку, які павінен быць прыняты пры парцэляцыі і каб землі гэтыя ня йшлі ў падзел.

4. Прыймаючы пад увагу, што багацьце нашага краю лясы ў сучасны момант у цэлым радзе паветаў, як то Баранавіцкім, Лунінецкім, Несьвіжскім, Стаўпецкім, Ашмянскім і інш. нішчацца зьнішчажаюцца да рэшты. Зьезд даводзіць да ведама Польскага Ураду з просьбай прыняцьця зараз-жа рашучых мер проці нішчаньня нашага багацьця — лесу, а так сама залежных крокаў да хутчэйшага пераходу лясоў у дзяржаўную ўласнасьць і вотпуску лесу гаспадаром патрабуючым яго па найлягчэйшых варунках.

Зьезд лічыць патрэбным зьвярнуць увагу Ураду на факт істнаваньня спэкулятыўнай прадажы зямлі навет у мясцох, гдзе вёскі калісьці адбывалі паншчыну. Зьезд лічыць, што зямельныя камітэты часта ня выкановываюць даручаных ім заданьняў і не змагаюцца з зямельнай спэкуляцыяй належным энэргічным парадкам.

✦✦✦✦

Хто ты?

Я ішоў шляхам жыцьця, змарыўся прысеў ля краю дарогі пад старай бярозай.. Язык мой высах. Я хацеў піць і ня хто ня даў мне вады . . . . . .
Я ўсё іду, іду і іду бяз канца, а краю дарогі няма , ...

Я бачыў вёскі. Хаты ў іх былі крыты гліняным чарап'ем, сьцены збудованы былі з цэглай, шыбы блішчэлі як люстры, а ў сярэдзіне было чыста, ціха, спакойна і жылі ў іх багатыя людзі. Хто яны, я ня ведаў. Прасіў ад іх хлеба і мне давалі пірага, прасіў вады — давалі віна . . . . . .
Доўга глядзелі яны на мае пабітыя ногі, на рваную адзежу,ківалі галавамі. Пыталі мяне: Хто ты? Адкуль? . .

— „Я адтуль, адказываў я і ішоў далей . . . .

Я ня ведаў добра, адкуль я і хто я
Я быў чалавек, які павінен ісьці усё сваё жыцьцё сваім шляхам і толькі сваім, бо іншага ў мяне няма“.

Я шоў далей і шмат чаго бачыў .

Я бачыў вёскі. Хаты быді крыты саломай, сасновыя былі сьцены ў іх.

У сярэдзіне іх было брудна, цёмна, бо скрозь маленькія шыбы ледзьве пранікаў сьвет Божы. У хатах гэтых жылі людзі такія-ж абдзёртыя, як і я, і яны ня дзівіліся, гледзячы на мяне.

Я папрасіў хлеба — давалі мне скарынку, за якой цягнулася маленькая брудная ручка галоднага дзіцяці, і я ня мог браць гэтай скарынкі, ніжэй апускаў галаву і адходзіў . . . .

Такіх вёсак было балей і мала не ля кожнай вёскі ў канцы, трохі далей, стаялі высокія будынкі з пекнымі сьценамі, крышай і вокнамі. Жылі там людзі з белымі тварамі і рукамі, у багатай адзежы. Яны сядзелі на бальконах будынкаў сваіх, пілі віно, весела гаманілі, сьмяяліся . . . Я падхадзіў да плота, нізка кланяўся ім, ёнчыў, прісіў . . .

Людзі змаўкалі, перегляддаліся паміж сабой, паціскалі плячмі, нібы дзівіліся як сьмеў я перашкодзіць іх вясельлю і гналі мяне слугі іх, рвалі адзеньне і цела мае іх сабакі . . . .

Я уцякаў ад плоту і уходзіў . .

Я ішоў далей . . . . , ...

Цяпер я змарыўся сілы няма ў мяне ісьці далей . . . Я сеў ля краю дарогі, ля старай бярозы . . . . .

Я шмат зямлі ісхадзіў. Мяне шмат хто пытаў: Хто ты? Хто ты?“

Хто ты, ха, ха, ха! Сьмешныя людзі! Ці вы ня бачыце хто я? Ха, ха, ха!

Сьмешныя людзі! Хто я? . . . .

Прыгледзьцеся добра; Вось з апушчанай галавой за плугам, які цягнуць добрыя коні па добрай чорнай зямлі, ледзьве пасьпявае за сытымі конямі, худы, з чорным тварам, як сама зямля чалавек.

Вось так сама потам абліты ідзе за сахой, якую ледзьве цягне худы як шкілет маленькі канёк, па пяску . . . .

А вось у гайданы закуты, зьбіты, з кроў'ю застыўшай на твары ідзе пад стражай . . . .

Спытайце — Хто ты?

А пабачце сюды: тутака некалі былі вёскі, былі хаты, а цяпер вецер хістае па гэтых мяйсцох крапіву і дзікую траву . . . .

А гдзе ўсе яны, што калісь тутака жылі ў хатах? Глянь, бачыш: адзін за адным з торбамі за плячамі, з кіямі, ледзьве плятуцца, сонцам апаляныя, дажджом палітыя, ветрам і людзьмі ганімыя...

Гэта яны! Тыя! Ха, ха, ха, і да гэтуль вы ня ведаеце і пытаеце
«Хто ты?»

Ды я той, што ня мае прытулку на роднай сваёй зямельцы, у роднай хаце сваёй не гаспадар!

Я той, над якім усе сьмяюцца і пры жыцьці і на сьмерці, над мовай маей, над звычаем, над усім сьмяюцца!

Я той, каторый капаў канавы, строіў чугункі, фабрыкі, заклады і навет кайданы рабіў з залеза, каб самому адзець іх сабе на рукі і ногі . . .

Я усё той самы — сын беднай маці Беларусі!

Дык ня пытайце мяне болей людзі «Хто ты?»

Цяпер я змарыўся, бо доўга ішоў шляхам жыцьця. Бачыце — прысеў ля краю дарогі ля старой бярозы . . .

Ня сьмейцеся не ганіце, я толькі адпачну і ня пытайце балей. Хто ты, бо ведаце самі, хто я...

Дзяргач.

29 траўня 1921 г. в. Лепенькі.

✦✦✦✦

Справачны аддзел.

Самаход.

З 21 сьнежня пачынае езьдзіць па Вільні і ваколіцах самаход пад № 15. У горадзе — плата па гадзінам; у ваколіцах — 3 вярсты. Запіс пасажыраў вядзецца ў кнігарні „Лектар“ (вуліца Адама Міцкевіча № 4).

Прадажа спальных мейсц.

Польскае бюро „Orbis“ з 21 сьнежня пачала прадаваць білеты на спальныя мейсцы у вагонах „Международовага вобчаства спальных вагонаў“ прадажа вядзецца ў канторы „T-wa Pacifis“ (вуліца А. Міцкевіча, 12 тэлеф. № 229.)

У Краёвай Сувязі.

Грамадзянін Адам Курыловіч 15 сьнежня назначан ад Краёвай Сувязі камісарам па выбарах ў віленскі сойм на абшары Сярэдняе Літвы.

Курс на грошы ў Вільні

21 сьнежня 1921 г.

Царскія 500 р.	850
„ 100 р.	600
Дробныя па 25 р.	180
„ па 10 р.	120
Думскія (1000 р.)	250
„ (250 р.)	150
Нямецкія маркі	17
Осты	17
Фунты	18100
Даляры	3050
10 руб. золатам	14800

Абвесткі.

Рэдактар і Выдавец Вацлаў Адамовіч.
(Друкарня ДРУК), Субач, 2.